

ДО
ПРОФ. Д-Р САШО ПЕНОВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Относно: Временно спиране на действието на Наредба 16 от 1 юли 2022 г. за провеждане на конкурси за заемане на длъжността "директор" в държавните и общинските институции в системата на предучилищното и училищното образование от Върховния административен съд след подадена жалба.

Уважаеми проф. д-р Пенев,

Ние, неформална група от неправителствени организации с доказана в годините експертиза в сферата на училищното образование, смятаме, че приемането на Наредба № 16 от 1 юли 2022 г. за провеждане на конкурси за заемане на длъжността "директор" в държавните и общинските институции в системата на предучилищното и училищното образование беше правилна стъпка напред в посока създаване на условия изборът на директори да се базира на лидерски нагласи и умения, не само на добро познаване на нормативната уредба. Наредба 16 стъпва на философията на Стратегическата рамка за развитието на образованието, обучението и ученето в РБ (2021-2030) и привежда в действие една от мерките ѝ, а именно „въвеждане на компетентностен модел с фокус върху ключовите компетентности и лидерските умения в конкурсите за подбор на директори“. Това е една от мерките на Цел 9.1. на Стратегическата рамка „Преход от стандартизиран подход в управлението на образователните институции към управление, основано на креативност и иновации“. В допълнение, оспорваните в жалбата умения и нагласи фигурират в професионалния профил на директора по чл. 42, ал. 2, т. 2 на Наредба 15 от 22 юли 2019 г. За статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

В действителност, управление, основано на креативност и иновации, няма как да бъде възможно, ако в системата липсват лидери с нагласи и умения, които да позволят така желаната промяна. Стратегическото мислене на директорите,

уменията им да работят конструктивно със своите екипи и да ангажират цялата училищна общност са от ключово значение за превръщането на училищата в модерни институции и за повишаването на резултатите на учениците.

Затова сме обезпокоени, че законосъобразността на Наредба 16 е оспорена заради, [според официалното съобщение на ВАС](#), наличието на „множество критерии, които имат субективен характер, отнасят се до личността на кандидата като мотивация за заемане на длъжността, нагласа за работа в екип и усъвършенстване и комуникационни умения“ и заради „Евентуалната незаконосъобразно формирана комисия, която ще оценява качествата на кандидатите, възможността за субективизъм при оценката, влияят пряко върху законосъобразността на конкурса и пряко засягат всеки участник в този конкурс.“

Искаме да адресираме и двете причини за стопиране на действието на наредбата, посочени в съобщението на ВАС. От една страна стои съображението за субективния характер на лидерските умения и нагласи на кандидат-директора. Нашият апел към МОН е да защити аргумента, че понятията „нагласи“ и „умения“ не са субективни и не се отнасят пряко до личността. Нагласите и уменията не са фиксирани личностни особености, а се придобиват и изграждат в зависимост от опита и професионалното развитие на човек, и са част от постоянен процес на усъвършенстване и подобрене. Нагласите и уменията са измерими чрез различни инструменти и подлежат на оценка. Да се измерват умения и нагласи е развита практика в световен план както в бизнеса, така и в публичните среди. В България вече има изградена Национална система за оценка на компетенциите [MyCompetence](#). Разработена от Българската Стопанска Камара, платформата подпомага развитието на потенциала на работната сила в страната, осигурявайки достъп до компетентностните стандарти на над 500 длъжности в 25 икономически сектора, до практически е-инструменти за оценка на компетенции, анализ и оценка на длъжности, академия с е-обучения за развитие на компетенции, както и електронна среда за автоматизирана онлайн обработка на информация.

Смятаме, че залагането в Наредба 16 на инструменти за идентифициране и измерване на умения и нагласи като критериални матрици за оценка на представянето на концепцията за стратегическо управление на институцията, валидирани психометрични инструменти и др. значително би намалило риска от субективизъм при вземането на решение от страна на комисията. Изготвянето на тези инструменти би следвало да бъде в съответствие с добрата научна и експертна практика по света. Членовете на комисията, които провеждат конкурса,

би следвало също да имат необходимата подготовка да боравят с тези инструменти и да ги прилагат максимално обективно.

Добра практика може да бъде адаптирана и от модела на EPSO (European Personnel Selection Office – Европейска служба за подбор на персонал), която отговаря за подбора на служители в европейските институции. Създаването на независим и професионален орган за организиране и провеждане на подбора на директори ще ограничи възможните политически и други зависимости в процеса и ще гарантира обективност при избора на училищни ръководители.

Другото изразено съображение в съобщението на ВАС е относно законосъобразността на комисията, която провежда конкурса. От текста на съда не става ясно какво точно се има предвид под „незаконсъобразност“ на комисията. Регламентираният в Наредба 16 състав на комисията не се различава от този, регламентиран в Закона за предучилищното и училищното образование в чл. 217, ал. 6 – „В комисията за провеждане на конкурса за заемане на длъжността "директор" на общинско училище се включват представители на регионалното управление на образованието, определени от началника на регионалното управление на образованието, на общинската администрация, определени от кмета на общината, както и представител на общественения съвет.“ Следователно считаме, че МОН трябва защити законосъобразността на комисииите, предвид, че тяхното сформирание се основава на ЗПУО.

Обезпокоява ни създаването се обществено напрежение около казуса и се надяваме той да получи своето разрешение в най-кратки срокове, за да не поставя пред изпитание началото на учебната година във всички тези училища, в които конкурсите бяха замразени. Тези конкурси не бива да стават залог на партийни битки и предстоящите избори, защото образованието, според чл. 3, ал. 2 ЗПУО, е национален приоритет.

Експертите от нашите организации са на разположение да съдействат на екипа на МОН за промяна на съществуващата наредба или изготвяне на нова, която да отговаря и на законовите регламенти и на нуждите на образователната система.

С уважение:

Траян Траянов, изпълнителен директор
Фондация “Заедно в час”

Веселин Димитров, изпълнителен директор
Сдружение "Образование България 2030"

Розалина Лъскова, изпълнителен директор
Сдружение "Образование без граници"

Яна Алексиева, изпълнителен директор
Асоциация Родители

Деян Колев, Председател на УС
Сдружение "Център за междуетнически диалог и толерантност "Амалипе"

Георги Богданов, изпълнителен директор
Сдружение Национална мрежа за децата

Мариана Банчева - член на УС
Институт за прогресивно образование

Сара Перин, изпълнителен директор
Тръст за социална алтернатива

Петър Шарков, изпълнителен директор
Фондация "Телерик Академия"

Дата: 19.08.2022 г.